

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมี 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และศึกษาหลักการ ทฤษฎีแนวทางการเรียนรู้ชุมชน ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ

1.1.1 สสำรวจสภาพปัจจุบันของชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ ประชากร ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ จำนวน 101 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และทำการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เป็นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิ การศึกษา อาชีพหลัก จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในด้าน มัคคุเทศก์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร การจัดทำบัญชีเบื้องต้น การประชาสัมพันธ์ ความต้องการในการช่วยเหลือด้านความรู้จากสถานศึกษา จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2) กำหนดขอบเขต ประเด็นคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหา นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิด

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน 1
 ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0
 เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

การวิเคราะห์ข้อมูล ความเหมาะสมสอดคล้องของแบบสอบถามโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดย โรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton, 1977, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543, หน้า 249) คำนวณค่าตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งได้เท่ากับ 1.00 โดยปรับปรุงเกี่ยวกับภาษา และข้อคำถามให้มีความชัดเจน

2) ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการใช้ภาษาในคำชี้แจง และข้อคำถามให้มีความชัดเจนของแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

3) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จำนวน 15 ข้อ

4) นำแบบสอบถามความคิดเห็นสภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ ไปทดลองใช้กับ ประชาชนในหมู่บ้านห้วยมะเกลือ ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษ จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 ปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติร้อยละ (%) 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์คิดค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้

การแปลความหมายของคะแนน ใช้แนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 82 - 84, 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

3) คำถามปลายเปิดวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้

ชุมชน

1.2.1 แหล่งข้อมูล ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตารางวิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบพรรณนาความ

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) แบ่งปันผลงาน (Show and Share) ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ดังนี้

กิจกรรม 1 มัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism)

กิจกรรม 2 การบริการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Homestay Services)

กิจกรรม 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking)

กิจกรรม 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting)

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยดำเนินการซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จากผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางอาชีวศึกษามาแล้วตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป (รายชื่อในภาคผนวก ก)

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) คู่มือกิจกรรม (Handbooks of Activity Community Learning Center Model Huay Ma Kiang and Chiang Rai Vocational College) รายละเอียด ประกอบด้วย

- หลักการ พิจารณาความสำคัญ และความต้องการซึ่งคาดหวังไว้ว่า เมื่อดำเนินการจนบรรลุจุดมุ่งหมายของกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแล้ว จะสามารถพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

- วัตถุประสงค์ มุ่งเสริมสร้างความรู้พื้นฐานการบริการที่พิถีพิถัน โหสมเตี้ยให้กับชุมชนโดยเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา ในด้านมัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์, การบริการที่พิถีพิถันโหสมเตี้ย การถนอมอาหารและการประกอบอาหาร, การจัดทำบัญชีเบื้องต้น

- เนื้อหาใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และ แบ่งปันผลงานโดยการนำเสนอผลการปฏิบัติ (Show and Share)

- กิจกรรมกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ประกอบด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยยึดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม พิจารณาถึงความพร้อมและพื้นฐานของผู้ร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของชุมชนและนักศึกษา ความสำคัญของเนื้อหาของแต่ละการเรียนรู้ตามทฤษฎีก่อนลงกิจกรรม ลงมือปฏิบัติจริงตามฐานความรู้ทั้ง 4 กิจกรรม ประเมินผล การเรียนรู้ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

- สื่อการเรียนรู้กำหนดสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม และวิธีการเรียนรู้

- การประเมินผล กำหนดให้ประเมินผลการเรียนรู้ ก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรม ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินผลความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ตรวจสอบโครงสร้าง พัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัย อาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

2) แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาว่า ส่วนประกอบของรูปแบบแต่ละด้านสอดคล้องกันหรือไม่โดยกำหนด เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ คู่มือ กิจกรรม โดยพิจารณากำหนดรายละเอียด

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูล ความเหมาะสมสอดคล้องขององค์ประกอบของ โครงร่างรูปแบบโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) คำนวณค่าตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2) นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ถ้าคะแนนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ประเด็นนั้นมีความสอดคล้อง ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง

3) ปรับปรุงแก้ไขโครงร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ให้เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

การทดลองใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างประชาชนในชุมชน จำนวน 20 คน และนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว การโรงแรม อาหารและโภชนาการ และการบัญชี กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาสาขาละ 20 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน โดยจัดกิจกรรมตามคู่มือรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ระหว่างวันที่ 21 - 24 มกราคม 2559 โดยใช้กระบวนการวิจัย แล้วนำผลจากการทดลองใช้รูปแบบไปปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปใช้จริง การทดลองใช้ ดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้แบบแผนการวิจัย Pre Experimental Design แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม One Group Pretest-Posttest Design (Shadish and Others, 2002, p. 108)

O_1	X	O_2
(Experimental Group)		

เมื่อ O_1 หมายถึง คะแนนสอบก่อนการทดลองใช้รูปแบบ

O_2 หมายถึง คะแนนสอบหลังการทดลองใช้รูปแบบ

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ เป็นประชาชนในชุมชน จำนวน 101 คน และนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว การโรงแรม อาหารและโภชนาการ และการบัญชี จำนวน 654 คน ปีการศึกษา 2559

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในชุมชน จำนวน 20 คน และ นักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว สาขาการโรงแรม สาขาอาหารและโภชนาการ และสาขาบัญชี สาขาละ 20 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน ปีการศึกษา 2559 เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างวันที่ 21 - 24 มกราคม 2559

3.1.3 กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับชุมชน และนักศึกษา ทั้ง 4 สาขา ที่สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 คู่มือรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

3.2.2 แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลัง เข้าร่วมกิจกรรม (Pretest - Posttest)

3.2.3 แบบประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

3.2.4 แบบประเมินทักษะในการทำกิจกรรม

3.2.5 แบบประเมินพฤติกรรม

3.2.6 แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบ

3.2.7 การแบ่งปันความรู้

3.2.8 ใบความรู้ แบบฝึกปฏิบัติ ใบงาน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปทดลองใช้กับประชาชนในชุมชน จำนวน 20 คน นักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว สาขาการโรงแรม สาขาอาหารและโภชนาการ และสาขาการบัญชี สาขาละ 20 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน ที่สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรม โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การเตรียมการทดลองใช้รูปแบบ

1.1 ตารางและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1.2 ครูผู้สอน จำนวน 1 ท่านและผู้เรียนแต่ละสาขา จำนวนสาขาละ 20 คน จะอยู่ประจำฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 4 กิจกรรม เหมือนกับวันแรก

1.3 ประชากรในชุมชนที่จะอบรม จำนวน 20 คน ในแต่ละกลุ่มจะถูกหมุนตามเข็มนาฬิกาเพื่อเข้าฐานกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไปทั้ง 4 กิจกรรมๆ ละ 5 คน พร้อมกับนักศึกษา ซึ่งประจำฐานละ 20 คน

1.4 ครูที่ปรึกษาประจำฐานกิจกรรม 1 คนต่อผู้เรียนสาขาละ 20 คน และประชาชนกลุ่มละ 5 คน รวมทั้งสิ้นฐานละ 25 คน เริ่มกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จำนวน 8 ชั่วโมง ในแต่ละฐาน

1.5 นายปริวิษญ์ ไชยประเสริฐ ผู้วิจัย กำกับติดตาม ส่งเสริมและแก้ปัญหาในกิจกรรมแต่ละฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเตรียมเอกสารประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึก วัสดุ อุปกรณ์ การประสานงาน จัดเตรียมสถานที่ พร้อมประสานงานแจ้งกำหนดการเข้าร่วมกิจกรรมและสถานที่แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ

2.1 ทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้

2.2 ดำเนินกิจกรรม ตามคู่มือ ใช้เวลา 4 วัน 3 คืน (ระหว่างวันที่ 21 - 24 มกราคม 2559) โดยการบรรยายให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติโดยใช้ใบงานและใบความรู้ รวมทั้งแบบฝึกในกลุ่มและการนำเสนอ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประเมินผลหลังการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินด้านทักษะและพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหลังเสร็จสิ้นการเข้าร่วมกิจกรรม

ตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือยง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการประเมินผลจากการทดลองใช้รูปแบบ เป็นประชาชนในชุมชนจำนวน 101 คน และนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว การโรงแรม อาหารและโภชนาการ และการบัญชี จำนวน 654 คน ปีการศึกษา 2559

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในชุมชน จำนวน 20 คน และ นักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว สาขาการโรงแรม สาขาอาหารและโภชนาการ และสาขาบัญชี สาขาละ 20 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 คน ปีการศึกษา 2559 เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างวันที่ 21 - 24 มกราคม 2559

4.1.3 กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับชุมชนและนักศึกษา ทั้ง 4 สาขา ที่สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยทดสอบความรู้ ความเข้าใจก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งเป็นแบบทดสอบคู่ขนานกัน และเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังการอบรม การสร้างแบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.2.1.1 ศึกษาข้อมูลการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมมัคคุเทศก์ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การบริการโฮมสเตย์ การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร และการจัดทำบัญชีเบื้องต้น

4.2.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 มาสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน คือ มีการวัดในจุดประสงค์ และเนื้อหา ข้อคำถามเป็นแบบถูกผิด ตอบถูกได้ คะแนน 1 ตอบผิดได้ 0 จำนวน 20 ข้อ

1) กิจกรรม 1 มัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมมัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

2) กิจกรรม 2 การบริการโฮมสเตย์ (Homestay Services) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการบริการโฮมสเตย์ของการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

3) กิจกรรม 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการแปรรูปอาหาร และการประกอบอาหารของการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

4) กิจกรรม 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดทำบัญชีเบื้องต้น ของการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

4.2.1.3 นำแบบทดสอบที่ยกร่างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.2.1.4 นำแบบทดสอบไปทดลองสอบกับกลุ่ม try out เป็นประชาชนในชุมชน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และนักศึกษาใน 4 สาขา ได้แก่ สาขาการท่องเที่ยว การโรงแรม อาหารและโภชนาการ และการบัญชี จำนวนสาขาละ 30 คน ที่มีใช้กลุ่มที่ทำการศึกษา นำผลคะแนนมาทำการวิเคราะห์ความยากง่าย ได้ค่าค่อนข้างยาก ระหว่าง .25-.35 จำนวน 3 ข้อ ยากพอเหมาะ ระหว่าง .40 - .55 จำนวน 6 ข้อ ค่อนข้างง่าย ระหว่าง .65 - .75 จำนวน 4 ข้อ ง่ายมาก .80 จำนวน 2 ข้อ มากกว่า .80 ตัดทิ้ง 5 ข้อ และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .40 - .60 ตีมาก 10 ข้อ ค่าอำนาจจำแนก .20 พอใช้ 5 ข้อ ค่าอำนาจจำแนก ต่ำกว่า .20 ไม่ดี 5 ข้อ เลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก ตีมากและพอใช้ 15 ข้อ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 196 - 197)

สูตรการคำนวณวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ $P = R / N$

เมื่อ P แทน ดัชนีความยากง่าย

R แทน จำนวนผู้ตอบถูกทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

สูตรการคำนวณค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

$$r = \frac{P_H - P_L}{n}$$

เมื่อ P_H แทน จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง

P_L แทน จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

n แทน จำนวนผู้ตอบทั้งหมดของกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

4.2.1.5 หาความเที่ยงของแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วเหลือจำนวน 20 ข้อ ทดสอบกับนักเรียนกลุ่ม try out จำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษา เพื่อหาความเที่ยง (สูตร KR 20) (วัฒนา สุนทรธัย, 2547 : 40 - 41) (ค่าสถิติ ภาคผนวก ค)

$$KR_{20} = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ k แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน อัตราส่วนการตอบถูก

q แทน อัตราส่วนของการตอบผิด

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

4.2.1.6 นำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

4.2.2 ประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองเกี่ยวกับความรู้ และการปฏิบัติ ในกิจกรรมตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ได้จากการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความรู้มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความรู้มาก

3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความรู้น้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความรู้น้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ใช้แนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 82 - 84, 121)
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความรู้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความรู้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความรู้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความรู้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความรู้น้อยที่สุด

โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ดังนี้

4.2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.2.2.2 กำหนดขอบเขต ประเด็นการถามให้ครอบคลุมกิจกรรม การปฏิบัติ

ตามใบงาน ใบความรู้ การนำเสนอผลงาน

4.2.2.3 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ปรับปรุง

ตามข้อเสนอแนะ จำนวน 10 ข้อ

4.2.2.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง
ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่ม try out ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) ได้ค่า
ความเชื่อมั่น 0.89 ปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4.2.2.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองฉบับ
สมบูรณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เชิงปฏิบัติการแบบ
มีส่วนร่วม ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย : กรณีศึกษา ชุมชนบ้านห้วยมะเกลือ อําเภอเวียงป่าเป้า
จังหวัดเชียงราย

ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
เกี่ยวกับการประเมินผลด้าน เนื้อหา รูปแบบ ระยะเวลา เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมการอบรม
การประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนัก
คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ใช้แนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 82 - 84, 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยมีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วม
ดังนี้

4.2.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วม

4.2.3.2 กำหนดขอบเขต ประเด็นการสอบถามให้ครอบคลุมทั้งในด้านเนื้อหา
รูปแบบ ระยะเวลา เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล

4.2.3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ นำแบบสอบถามให้
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4.2.3.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไปทดลองใช้กับนักศึกษา try out ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษา จำนวน 30
คน จำนวน 10 ข้อ นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ของครอนบาค (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4.2.3.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ เชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม ฉบับสมบูรณ์ ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.2.4 แบบประเมินด้านทักษะในการเข้าร่วมกิจกรรม

ใช้แบบประเมินด้านทักษะในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
ของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจในการทำโครงการมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจในการทำโครงการมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจในการทำโครงการปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจในการทำโครงการน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความเข้าใจในการทำโครงการน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ใช้แนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 82 - 84, 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเข้าใจในกิจกรรมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเข้าใจในกิจกรรมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเข้าใจในกิจกรรมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเข้าใจในกิจกรรมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเข้าใจในกิจกรรมน้อยที่สุด

โดยมีการสร้างแบบประเมินด้านทักษะในการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

4.2.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง การประเมินทักษะในกิจกรรมการเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.2.4.2 กำหนดขอบเขต ประเด็นการประเมินให้ครอบคลุมในด้านทักษะการปฏิบัติใน 4 กิจกรรมหลัก

4.2.4.3 ดำเนินการสร้างแบบประเมินทักษะ จำนวน 15 ข้อ นำแบบประเมินทักษะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4.2.4.4 นำแบบประเมินด้านทักษะในการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่ม try out ที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94 ปรับปรุงแก้ไขตัดข้อไม่สมบูรณ์ออก และจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ จำนวน 10 ข้อ

4.2.4.5 นำแบบประเมินด้านทักษะในการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ฉบับสมบูรณ์ ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.2.5 แบบบันทึกติดตามผลการนำเสนอผลงาน

ครูที่ปรึกษาประจำฐานเสนอแบบบันทึกที่ได้จากการนำเสนอผลงานของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมประจำฐานรวม 4 กิจกรรม คือ

กิจกรรม 1 มัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Guide and Natural Tourism)

กิจกรรม 2 การบริการโฮมสเตย์ (Homestay Services)

กิจกรรม 3 การแปรรูปอาหารและการประกอบอาหาร (Food Processing and Cooking)

กิจกรรม 4 การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (Fundamental Accounting)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ชุมชน 20 คน นักศึกษาสาขาละ 20 คน 4 สาขา ได้แก่ สาขาการท่องเที่ยว สาขาการโรงแรม สาขาอาหารและโภชนาการ และสาขาการบัญชี รวมทั้งสิ้น จำนวน 100 คน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ, ค่า $\bar{x}$, ค่า S.D., t-test แบบ dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)